

*Υπέρτασης
& Νεφρολογίας*

*Κοταμός, Κόθηρα
27 - 30 Αυγούστου 2003*

Προσκεκλημένοι Ομιητές

*Υπό την αιγίδα του
Πανελληνίου Γατρικού Λογότου*

Λομμετέχοντες

Gokal R.	Professor of Medicine and Consultant Nephrologist, University of Manchester and Manchester Royal Infirmary, Manchester, UK	Κοϊβέγας Π.	Καθηγητής Ποιοτικής Τατρικής Λογής Πανεπιστημίου Κατρίν
Roman, Anna M.	Vice President, Administrative Services and Physician Relations, Physician Services Division, University of Pittsburgh Physicians, UK	Κλωζάκης, Ι.	Καθηγητής Χειρουργικής & Σεταμοσχεύσεων Οργάνων Τατρικής Λογής Πανεπιστημίου, Ιθνών
Αγρίντη Γ. Ν.	Καθηγητής Καδοιοιογικής, Ινστοιτής Τατρικής Λογής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	Λαζαράς, Μ.	Καδοιοιογός/λοιοξιοιογός, Διοδοντής Γ' Καδοιοιογικής Κλινικής Νοσοκομείου «Κόργιαλέριο - Ιπενάριο» Ε.Ε.Λ., Ιθνών
Αγραφιούτης, Ι.	Διοδοντής Νεφροιοιογικού Τμήματος Γενικού Νοσοκομείου «λοιοηείο» Βούλας, Ιθνών	Λάμπου Λ.	Βιοιογός (Master Δημόσιας Υγείας)
Αδρακά Δ.	Διοδόντρια, Ιμοδοσίας Νοσοκομείου «Κόργιαλέριο - Ιπενάριο» Ε.Ε.Λ., Ιθνών	Λαμπράκη-Κράκα, Μ.	Καθηγήτρια Ιστορίας της Τεχνής στην, Ι.Λ.Κ.Τ., Διοδόντρια Εθνικής Παναοθίνης - Ιοοσειό, Ιεξ. Λούτρω
Αποστόλου Δ.	Νεφροιογός, Επιμερήτης, Ι' Γενικού Νοσοκομείου «Εοαγγελιοός», Ιθνών	Μακρογιώργου, Ι.	Τατρός
Αυγουστίνης, Ι.	Πρωτοπρεοβύτερος, Ψυχίατρος, Ιέκτωρ Διοιογικής Λογής Πανεπιστημίου, Ιθνών	Μεγαλοιοιοκόμου Κ.	Τατρός Χειρουργός
Βαργεμέτης Β.	Καθηγητής Νεφροιογικής Τατρικής Λογής Δημοκρηείο Πανεπιστημίου Ιράκας	Μητομηπούρας Δ.	Επίκοπος Καθηγητής Σεραπειυτικής Κλινικής Τατρικής Λογής Πανεπιστημίου, Ιθνών
Βρεντζελιάς Δ.	Ιγιοιογός Σεραπειυτηρίου «Υγεία», Ιθνών	Μεχάιοιοιος Γ.	Καθηγητής Καδοιοιογικής, Ινστοιτής, University of Pittsburgh, Α.Κ. Ι.
Δαΐκος Γ. Κ.	Ομότιμος Καθηγητής Καδοιοιογικής	Μουτούποιος Α. Μ.	Καθηγητής Καδοιοιογικής / Ποιοιογικής Τατρικής Λογής Πανεπιστημίου, Ιθνών
Διαμαντούρος Ν. Κ.	Καθηγητής Κοιτηικής Επιστήνης και Δημόσιας Οιοίκησης Πανεπιστημίου, Ιθνών, Εοιωπαίος Διαμειοιοητής	Μπιτοάνης Ε.	Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Δούβας, Ι.	Διοδοντής Νεφροιοιογικού Τμήματος 7οο Νοσοκομείου ΙΚΚ Ι, Ιθνών	Μπορέτης Γ.	Ινστηριωτής Διοδοντής Νεφροιοιογικού Τμήματος Γενικού Νοσοκομείου «λαϊκό», Ιθνών
Εοτρατόποιος, Ι.	Διοδοντής Γ' Καδοιοιογικής Κλινικής & Υπερτασιοιογικού Τατρίου Γενικού Νοσοκομείου «Γ. Γεννηματάς», Ιθνών	Μπορβίκας Γ.	Καθηγητής, Ιγιοιογικής Τατρικής Λογής Δημοκρηείο Πανεπιστημίου Ιράκας
Ζέρβας Κ.	Ινστηριωτής Διοδοντής, Ιγιοιογικής Κλινικής Σεαγένειο Νοσοκομείου Θεσσαιοηκής	Νεόμτρος Ν.	Ινστηριωτής Καθηγητής Καδοιοιογικής/Νεφροιοιογικής Τατρικής Λογής, Ιριοτετερίου Πανεπιστημίου Θεσσαιοηκής
Ζιοιοιόποιος, Ι.	Καθηγητής, Ινιοιογικής, The Scripps Research Institute, Καμφορία, Α.Κ. Ι.	Καπαγαγιάνης Ν.	Διοδοντής Νεφροιοιογικού Τμήματος Γενικού Νοσοκομείου «Κόργιαλέριο - Ιπενάριο» Ε.Ε.Λ., Ιθνών
Τατρός Α.	Διοδοντής Νεφροιοιογικού Τμήματος Περιφερειακού Νοσοκομείου «Ιγιο Παντελεήμων» Νίκαιας Κεραιιά	Καπαδάκης Γ.	Διοδοντής, Ιοιάδας Σεαρητοό, Νεφροό Γενικού Νοσοκομείου «Ιριοίο» Ερσεινας
Καζαιτζίδης Κ.	Διοδοντής Νεφροιοιογικού Τμήματος Γενικού Νοσοκομείου Καβάγιας	Καπαδογιάννης Δ.	Επίκοπος Καθηγητής Καρδιοιογικής Τατρικής Λογής Πανεπιστημίου, Ιθνών
Καιοκαρινός Ε.	Κρόεδρο Πανεηίοιο Τατρικού Λοιοιογίου	Καπούγιας Δ. Β.	Καθηγητής Πανεπιστημίου, Ιθνών & Κρόεδρο Διοικητικού Λοιοιογίου ΔΕΚ
Καπατοστόρης Β.	Καθηγητής Κοιτηιοοίο & Επιοοιωνιρίας του Πανεπιστημίου, Ιθνών	Καπογιόδο Δ.	Νεφροιογός, Επιμερήτρια, Ι' Νεφροιοιογικού Τμήματος Γενικού Νοσοκομείου Καβάγιας
Κοιοιίδης Λ.	Γενικός Ιραηιατής Υποοιογικού Λοιοιογίου	Κασαδάκης Κ.	Ινστηριωτής Καθηγητής Νεφροιοιογικής Τατρικής Λογής Δημοκρηείο Πανεπιστημίου Ιράκας

Κατρικαρέα, Ι.	Λέκτορας, Επιμεύτρια, Ι' Λέκτορας Νέφρολογικού Τμήματος Ν.Τ.Η.Τ.Ε.Λ., Ιθνών
Κατρίκος Β.	Κοιτών, Πρόεδρος της Κοιτιστικής Ομοτιπίας 2007
Καυρίδης Α.	Καθνηγτής Παθολογίας/Ογκολογίας Γατρικής Λογής Πανεπιστημίου Ιθνών
Καυρόπουλος Η.	Κοιτών, Καθνηγτής Λογικής Λογής Πανεπιστημίου Ιθνών
Κέτος Λ.	Consultant Medical Oncologist, Cromwell Hospital, London, UK
Κιλιόπουλος Η. Α.	Καθνηγτής Παθολογίας/Λέκτορας Γατρικής Λογής Πανεπιστημίου Ιθνών
Κοκούρη Ρ.	Καθνηγτρια Παθολογίας Γατρικής Λογής Πανεπιστημίου Ιθνών
Κόμπρος Η.	Προεδρτής Λέκτορας Γενικού Λοσοκομείου «Ε. Παπανικολάου» Θεσσαλονίκης
Κοβάρας, Ι.	Καθνηγτής, Μεθοδολογίας, Ιστορίας & Θεωρίας των Λέκτορας Πανεπιστημίου και Παιδιατρικής, Γενικού Μ.Τ.Ο.Ε. Πανεπιστημίου, Ιθνών
Κοζάνης Λ.	Έτος Προεδρτής Γατρικής Λογής Υπηρεσίας Περιφερειακού Γενικού Λοσοκομείου Λοσοκομείο Λοσομίων Δύρακος, Ιθνών
Κοζομάκα & Στακούρη Α.	Λοσομώτρια Καθνηγτρια Παιδιατρικής Λοσοκομείου Παιδών «Γία Λογία», Ιθνών
Κορναζοπούλου Β.	Ειδικόσμενη Γατρός Εργασίας
Κορνήγιος Η.	Παρμακοποιός
Κοσκίνης Β.	Προεδρτής Λέκτορας Γενικού Λοσοκομείου Λέροιας
Κοτσιάς Η.	Λοσομώτης Καθνηγτής, Λοσομίας Γατρικής Λογής Δημοκρετίου Πανεπιστημίου Δράκας
Κοσοκάκης Η.	Καθνηγτής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου, Ιθνών & Πρόεδρος του Ελληνικού Εθνικού Εθνικαίς και Εξωτερικής Κοιτικής (Ε.Τ.Ε.Ε.Κ.)
Κοσοκάκης, Ι.	Καθνηγτής Εθνικαίς Οργάνωσης Πανεπιστημίου, Ιθνών
Κατσκωνοστατίνου Β.	Προεδρτής Λέκτορας Γενικού Λοσοκομείου «Εοαγγελιομός», Ιθνών
Καυρίας Γ.	Γατρός Καρδιολογός
Κραυόπουλος Β.	Καθνηγτής Παθολογίας, University of Toronto, Καναδάς

*Υπέρασης
& Νεφρολογίας*

*Κοταμός, Κόδινρα
27 - 30 Αυγούστου 2003*

*Υπό την αιγίδα του
Πανελληνίου Γατρικού Συλλόγου*

Κοινοπραγίες Ημέρες Υπέρτασης & Νεφρολογίας

Ποταμός, Κόθηρα 27 - 30 Αυγούστου 2003

Τετάρτη, 27 Αυγούστου 2003

Απόγευμα

- 18:00-18:30 **Βερεσέ Έναρξης - Χαιρετισμοί**
Κήρυξη Εργασιών: **Γ. Βαρράς**
- 18:30-19:00 **Θεματά: Κ. Μεγαλοκουρόπουλος «Το Λογίο του Ποταμού»**
Προεδρείο: **Μ. Γριφούρης**
- 19:00-21:00 **Επισημολογία «Η Παράταση της ζωής και η χρήση της»**
Λοντονιστής: **Σ. Πατρίκιος**
Εισηγητές:
Κ. Βασιλαράς «Πώς μη διαδεσμός»
Μαρίνα Λαμπράκη - Πλάκα «Έχειν και εχέειν»
Β. Παραποστόλης «Το παιχνίδι της ομοστασίας: μία σύμβαση ή ένα φάρμακο;»
Α. Τσαβάρας «Η ζωή, οδηγίες χρήσης»
Κ. Κούβελας «Το αναζήτηση του χαμένου χρόνου»
Ν. Κ. Διαμαντόπουλος «Η διατήρηση της αξιοπρέπειας του ατόμου ως προϋπόθεση για την παράταση της ζωής»
- 21:00 **Δείπνο**

Πέμπτη, 28 Αυγούστου 2003

Πρωί

- 09:00-10:30 **Επισημολογία «Η συμβολή της έρευνας στην Ελλάδα στην κατανόηση της ανοσογενετικής προέλευσης του νεφρού»**
Λοντονιστής: **Χ. Μ. Μουτσόπουλος**
Εισηγητές:
Χ. Μ. Μουτσόπουλος «Τι μάθαμε για τη νεφρίτιδα του γόκου από την Ελλάδα»
Φωτεινή Λεοπούλου «Τι μάθαμε για την προέλευση των νεφρών στο σύνδρομο Sjogren από την Ελλάδα»
Γ. Μποζέτας «Τι μάθαμε για την (LVE (+) αγγειίτιδα από την Ελλάδα»
- 10:30-11:00 **Διάγγελμα - Καφές**
- 11:00-11:30 **Διάλεξη: D. Wraight «Etiology of KIF1 and the need for new dialysis adequacy requirements»**
Προεδρείο: **Β. Κατσηκωνοσταυρίδης**
- 11:30-12:00 **Διάλεξη: Χ. Ιατρού «Η κληρονομική σημασία της βιοσυμβατότητας των μεταφρασιών εξωνεφρικής κάθαρσης»**
Προεδρείο: **Κ. Παπαδάκης**
- 12:00-12:30 **Διάλεξη: Α. Αργαλιώτης «Η (αν)επάρκεια της αιμοκάθαρσης»**
Προεδρείο: **Αθηνά Πατρικαρέα**
- 12:30-13:00 **Διάλεξη: Β. Βαργεμέτης «Τιξάνον την επιβίωση της μεθόδου και του ασθενούς τα νεότερα διαγράμματα διαπεριτοναϊκής κάθαρσης;»**
Προεδρείο: **Γ. Παπαδάκης**
- 13:00-13:30 **Διάλεξη: Κ. Χ. Λαμπόπουλος «Είναι νόσος η ιδιοπαθής υπέρταση;»**
Προεδρείο: **Ν. Παπαγαζάνης**
- 13:30 **Δείπνο**
- 19:30-21:00 **Επισημολογία «Ο ρόλος των Ιατρικών Λογίων στη διαμόρφωση πολιτικής του Εθνικού Ινστιτούτου Υγείας»**
Λοντονιστής: **Δ. Μιτσιμπούνας**
Εισηγητές:
Ε. Μπιτσάκης «Φιλοσοφική προσέγγιση»
Δ. Μιτσιμπούνας «Προγράμματα σπουδών Ιατρικών Λογίων»
Δήμητρα Βριανταφύλλου «Μέτρα προστασίας και κίνδυνοι ιατρικού προσωπικού εκ της άσκησης του ιατρικού επαγγέλματος»
Αρετή Μακρογεωργίου «Συμμετοχή των νέων ιατρών στο ΕΛΥ»
Στεφάνια Λάμπου «Εμπειρίες από τις Κ.Κ. Ι.»
Anna M. Roman «Medical finances of academic health centers in the United States» (Οικονομικά της Ιατρικής στις Ιατρικές Σχολές των Ηνωμένων Πολιτειών)
- 21:00 **Δείπνο**

Παρασκευή, 29 Αυγούστου 2003

Πρωί

- 09:00-09:15 **Διάλεξη: Κ. Λόμποζος «Η βιοηθική στη Νεφρολογία»**
Προεδρείο: **Δ. Τσακίρης**
- 09:15-10:15 **Διάλεξη: Χρύσα Βασιλαράκη - Σπακούλα «Μεταβολές στην περιγεννητική φροντίδα στη χώρα μας την τελευταία δεκαετία. Η αμηδεια της επιστημονικής έρευνας»**
Προεδρείο: **Ν. Παπαγαζάνης**

- 10:15-10:45 **Διάλεξη: Λ. Τζάνης «Κοινωνικός έλεγχος στην ενδοκρινολογική κατατάξη φαρμάκων»**
Προεδρείο: **Δήμητρα Λαμπράκη**
- 10:45-11:15 **Διάγγελμα - Καφές**
- 11:15-11:45 **Διάλεξη: Α. Βοστρατόπουλος «Εμφάνιση νεφρικής διαλειτουργίας σαν επιπλοκή κατά τη θεραπεία της υπέρτασης»**
Προεδρείο: **Φωτεινή Παπαουρίδου**
- 11:45-13:15 **Επισημολογία «Η αξιολόγηση της ανδρικής ανασυνδασμένης ερυθροποιητίνης με το κριτήριο του θεραπευτικού δείκτη (ποτελεσματικότητα - τοξικότητα)»**
Λοντονιστής: **Γ. Μπουρίκας**
Εισηγητές:
Κ. Ζέρβας «Μιανόητος τη δεύτερη δεκαετία της θεραπευτικής χρήσης της ανδρικής ανασυνδασμένης ερυθροποιητίνης. Αποτίμηση και προοπτικές»
Δ. Γρεντζελιάς «Η ανοσογονικότητα των θεραπευτικών πρωτεϊνών. Δυσάρεστη έκπληξη ή αναμενόμενο γεγονός;»
Κ. Τσατάρης «Ερυθροποιητική και ο ρόλος της ανασυνδασμένης ανδρικής ερυθροποιητίνης. Η συνεισφορά της ποιοτικής κλινικής εμπειρίας»

13:30

Δείπνο

- 18:30-20:00 **Επισημολογία «Η Ιατρική σαν λειτουργία»**
Λοντονιστής: **Δ. Βραϊόπουλος**
Εισηγητές:
Α. Λογουστιάδης «Sacerdos ή για ... κέρδος;»
Κ. Παυλόπουλος «Η νομική θεωρητική»
Γ. Κ. Παύλος «Λόγια για την ελληνική πραγματικότητα»
- 20:00-20:45 **Διάλεξη: Ν. Sokal «Spiritual journey of life - East vs West»**
Προεδρείο: **Δ. Αποστόλου**
- 21:00 **Δείπνο**

Απόγευμα

Σάββατο, 30 Αυγούστου 2003

Πρωί

- 09:00-09:30 **Διάλεξη: Δ. Παπαδογιάννης «Ιατρική εκπαίδευση στην Ελλάδα - Στις εκ των έσω»**
Προεδρείο: **Μ. Αζανάς**
- 09:30-10:00 **Διάλεξη: Ε. Ραζοκαϊρινός «Προσφορά σύγχρονων υπηρεσιών υγείας και κοινωνική πολιτική»**
Προεδρείο: **Α. Δούμας**
- 10:00-10:30 **Διάλεξη: Ν. Ντόμπρος «Η συνεχόμενη Ιατρική εκπαίδευση»**
Προεδρείο: **Α. Κωνσταντίνου**
- 10:30-11:00 **Διάγγελμα - Καφές**
- 11:00-11:45 **Διάλεξη: Ν. Παυλίδης «Η συμμετοχή του φανο-νεφρο-ενδοκρινολογικού άξονα στην ανάπτυξη των χρόνιας νόσων φθοράς»**
Προεδρείο: **Α. Τσαβάρας**
- 11:45-12:30 **Διάλεξη: Γ. Μιχαλόπουλος «Growth factors and kidney biology: Review of the recent literature»**
Προεδρείο: **Νίκα Γ. Αρνάντα**
- 12:30-13:15 **Διάλεξη: Α. Θεοφιλόπουλος «The role of T cell homeostatic proliferation in autoimmunity and cancer»**
Προεδρείο: **Κ. Καλαϊτζίδης**
- 13:15 **Δείπνο**
- 18:00-19:30 **Επισημολογία «Επιστημονικός και μεταρρυθμιστικός: Δυσχέρειες εφαρμογής»**
Λοντονιστής: **Χ. Μ. Μουτσόπουλος**
Εισηγητές:
Λ. Κοσμίδης «Ισχύς και κανόνες μεταρρυθμίσεων»
Δ. Β. Παπούλιας «Η τέχνη των μεταρρυθμίσεων: Λογικότητες και πομπικότητα»
Α. Βασιλαράς «Η Ευρωπαϊκή διάσταση»
- 19:30-20:30 **Διάλεξη: Α. Θεοφιλόπουλος «Recent advances in the genetics of lupus and glomerulonephritis»**
Προεδρείο: **Γ. Μιχαλόπουλος**
- 20:30-21:15 **Διάλεξη: Λ. Βέτσος «Treatment at random: The ultimate science or the betrayal of Hippocrates?»**
Προεδρείο: **Κ. Λόμποζος**
- 21:30 **Διάλεξη: Ν. Παυλίδης «Η ανθρωπότητα μέσα από ένα κομμάτι»**
Προεδρείο: **Ν. Παπαγαζάνης**
- Δείπνο**

Απόγευμα

Επιστημονική Επιτροπή

Βαργεμέζης Βασίλης
· Ντόμπρος Νίκος
· Παπαγαγιάνης Νίκος
· Λαμπόπουλος Κώστας
· Λόμπουλος Κώστας
· Βοακίρης Δημήτρης

Οργανωτική Επιτροπή

· Ανδρόνικος Κώστας
· Χαμπκούρης Κώστας
· Ιαχαράς Αντώνης
· Αδάμας Νίκος

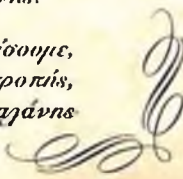
· Ιγλαπιτσιόφοι,

Οι «Κοδθραϊκές Ημέρες Υπέρτασης και Νέφροζοφίας» πραγματοποιούνται για πέμπτη φορά στο νησί των Κοδθίων.

Πέτος, θα καλωσορίσουμε όποιους όσους έχουν τη χροιά ανάμνηση των προηγούμενων «Κοδθραϊκών Ημερών», αλλά και όποιους εσάς που επισκέπτεστε το νησί και συμμετέχετε στην επιστημονική αυτή συνάντηση για πρώτη φορά. Είναι πεποιθησή μας ότι θα αισθανθείτε τη μαγική ιδιότητα του νησιού να κάνει τον επισκέπτη κάθε φορά που έρχεται στα Κοδθια να ανακαλύπτει και κάτι καινούργιο.

Το νησί της Αφροδίτης ετοιμάζεται να υποδεχτεί όποιους εσάς τους ανθρώπους των γραμμάτων, των τεχνών και της επιστήμης για να σας προσφέρει ένα διάστημα ευχάριστο και δημιουργικό διαμονής.

· Αναμένοντας να σας καλωσορίσουμε,
Εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής,
Νίκος Παπαγαγιάνης

Ωδή στις Κόδινραικές Ημέρες
Υπέρασης & Νεφρολογίας

«Κλαρδοσιακή ποίηση», Κόδινα 01/09/01

Έτσι θόρον Θεοδώρου την οικία
μεσ' τα πέδικα, όταν παλιά την εκκλησία
αίχμα μέτρα μακριά απ' τις Αιτωινάδες
Νεφρολόγοι από όρες τις μονάδες
το Λονέβριου τους θέμισαν να στήσουν
να μιλήσουν μα και να φιλοσοφήσουν.

Όλοι οι σύνεδροι που ήρθαν στο νησί
για Επιστήμη, φαγητό και μουσική
απολαύσαν μια ζεστή φιλοξενία
διασκεδάσαν και χορέψαν με μανία
πήραν γνώσεις και ιδέες διακετές
από φίλους και καλούς ομιητές
που κηρύκικαν στην Κόδινην το «λύμνι
απ' το φίλο Νικόζη Παπαγαβάνη.

Έτσι προσπάθεια της οργάνωσης αυτής
πήραν μέρος Βορειογιώτες διαπρεπείς
του Λδοριόνου το γραφείο ταξιδίων
το Βομφέρρε, νέο γραφείο ουνεδρίων
ποιητές, ηθοποιοί, τραγουδιστές
μα κορίσις εσείς αγαπητοί ακροατές.

Κίστας Λόμποζος

Με την ευγενική χορηγία των

Artili Α.Ε.

Chiesi Hellas Pharmaceuticals Α.Ε.

Demo Α.Β.Ε.Ε.

Dial Hellas

Diophar Α.Ε.

Elpen Α.Ε.

Genesis Pharma Α.Ε.

Janssen - Cilag Παρμακευτική Α.Ε.Β.Ε.

Medical Products Ltd.

Nephrotech Α.Ε.

Novartis Hellas Α.Ε.Β.Ε.

Roche Hellas Α.Ε.

Sanofi - Synthelabo Α.Ε.

Verma Drugs Α.Ε.Β.Ε.

Vianex Α.Ε.

Γ. Κρέζης & Υιός Ο.Ε.

Leo Παρμακευτικά Προϊόντα Ελλάς Ε.Π.Ε.

Λοσοκομειακή Γραμμή Α.Ε.

Οργανωτικό - Λογιστικό Γραφείο

Ταξιδιωτικό Γραφείο

Con erre Ltd

Copferre Ltd. / Λογιστική Ε.Π.Ε.

4^ο χμ. Σωαρίνων - Διοδώνας

(έναντι Καταστήματος Σωαρίνων)

151 10 Σωάννινα

Τηλ.: 2651 0 68610

Fax: 2651 0 68611

E-mail: info@copferre.gr

Svoronos Travel

· Απόλλωνος 5

105 57, Αθήνα

Τηλ.: 210 3211932

Fax :210 3250660

E-mail: info@svoronostravel.gr

**Σωκράτης Κοσμίδης
Γενικός Γραμματέας
Υπουργικού Συμβουλίου**

Εισήγηση

**Στο Συνέδριο «Κυθηραϊκές Ημέρες
Υπέρτασης & Νεφρολογίας»**

ΘΕΜΑ :

«Αρχές και κανόνες μεταρρύθμισης»

**Ποταμός, Κύθηρα
27-30 Αυγούστου 2003**

Αρχές και κανόνες μεταρρύθμισης.

Για να νομιμοποιήσω τους οργανωτές και εμάς εδώ που συζητάμε για τις μεταρρυθμίσεις σε ένα ιατρικό συνέδριο, σκέπτομαι ένα πειστικό επιχείρημα. Εσείς οι γιατροί διαγιγνώσκετε την παθογένεια μιας κατάστασης του σώματος και της ψυχής του ανθρώπου και προσπαθείτε να την ιάσετε. Η ορθότητα της διάγνωσης οδηγεί στην ορθή θεραπεία.

Στο πεδίο των παρεμβάσεων πολιτικής στρατηγικής τα πράγματα είναι πολύπλοκα και σύνθετα. Στις μεταρρυθμίσεις, συχνότατα η διάγνωση της παθολογίας ενός τομέα δράσης ή συστήματος δεν είναι αυτονόητο ή εύκολο ότι μπορεί να ακολουθηθεί από ορθή θεραπεία, διότι τα προβλήματα δεν είναι τεχνικά και δεν αφορούν έναν άνθρωπο, του οποίου την υγεία εύχονται ακόμη και οι δανειστές του, αλλά έχουν να κάνουν με συμφέροντα, με αντιθέσεις, με σκοπιμότητες, που αφορούν έλλογα όντα, συχνά μεγάλου αριθμού.

Τι είναι οι μεταρρυθμίσεις, γιατί χρειάζονται και πού στοχεύουν ;

Μεταρρύθμιση ετυμολογικά σημαίνει ρύθμιση μιας σχέσης ή κατάστασης, ενός θεσμού ή συστήματος «μετά» την όποια προηγούμενη και ισχύουσα ρύθμισή της, για την επίτευξη καλύτερου αποτελέσματος. Τα λεξικά ορίζουν τη μεταρρύθμιση ως μεταβολή του ρυθμού, του τρόπου λειτουργίας, της οργάνωσης ή της μορφής μιας κατάστασης. Δεν νοείται μεταρρύθμιση αρρυθμιστής κατάστασης, όμως, νοείται μεταρρύθμιση της μεταρρύθμισης.

Η μεταρρύθμιση καθίσταται αναγκαία ή χρήσιμη διότι οι εξελίξεις είναι ραγδαίες σε όλους ή εν πάση περιπτώσει σε πολλούς τομείς. Ολα ρέουν για να θυμηθούμε τον Ηράκλειτο και ίσως μόνο το γιασεμί του Σεφέρη μένει πάντοτε λευκό, είτε βραδιάζει είτε φέγγει.

Και βέβαια μπορούμε να μιλάμε για μεταρρυθμίσεις στο σπίτι, στην επιχείρηση, στις σχέσεις των ιδιωτών. Και οι διεθνείς σχέσεις αναθεωρούνται, μεταρρυθμίζονται.

Εδώ, όμως ήλθαμε να μιλήσουμε για μεταρρυθμίσεις που αφορούν όλους τους πολίτες ή μεγάλα σύνολα πολιτών.

Στόχος των μεταρρυθμίσεων είναι προφανώς η προσαρμογή στις εξελίξεις, η βελτίωση της ποιότητας και του επιπέδου ζωής, το γενικότερο δημόσιο και κοινωνικό συμφέρον, η κοινωνική συνοχή.

Και έρχομαι στο κέντρο της εισήγησής μου, δηλ. ποιες είναι οι αρχές και οι κανόνες, με άλλα λόγια ποια είναι η τεχνολογία που εγγυάται με μεγάλες πιθανότητες την επιτυχία μιας μεταρρύθμισης.

Ξεκινώ από τις αρχές οι οποίες πρέπει να πρεσβεύονται από τους μεταρρυθμιστές.

Πρώτον: Η μεταρρύθμιση χρειάζεται τη φιλοσοφία της, δηλ. μια κεντρική ιδέα πρωτοβουλιών, που εντάσσονται σ' έναν ευρύτερο και μεγάλο οραματικό στόχο, που υπερβαίνει και αφήνει πίσω τις αντιθέσεις.

Και το όραμα και ο στόχος πρέπει να είναι η ισχυρή κοινωνία, δηλ. κοινωνία αναπτυσσόμενη σε κλίμα σταθερότητας και ασφάλειας, προόδου και συνοχής, και για μας τους Έλληνες η ισχυρή Ελλάδα.

Δεύτερον: Η μεταρρύθμιση στηρίζεται στην ηθική της, δηλ. σε αξίες και αρχές, όπως η ισότητα των ευκαιριών, το κοινό συμφέρον, η ωφέλεια για τους περισσότερους και κυρίως τους αδύνατους, ο

σεβασμός στα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα και στους δημοκρατικούς θεσμούς. Ομιλώ για ηθική που δεν κραδαίνει ρόπαλα και δεν υποκρύπτει ιδιοτελή κίνητρα, όπως «φύγε συ, νάλθω εγώ».

Τρίτον: Όπλο των μεταρρυθμίσεων είναι η δυναμική και η ψυχή τους, δηλ. η πνοή, ο ψύχραιμος ενθουσιασμός και η πίστη στο εγχείρημα και στη βεβαιότητα ότι αυτό είναι για το καλό της κοινωνίας και των κοινωνιών.

Η μεταρρύθμιση δεν είναι πολιορκητικός κριός και δεν σηκώνει πολεμικές ιαχές, γιουρούσια ή λαϊκούς αγωνιστές. Αυτό το έμαθαν ακόμη και οι ποδοσφαιριστές, οι οποίοι ξέρουν πια ότι το τόπι στο διχτάκι μπαίνει με σχέδιο, με κομπίνες, αν θέλετε, και η δίψα για τη νίκη αποτελεί το κίνητρο.

Τέταρτον: Τη μεταρρύθμιση πρέπει να διακρίνει μετριοπάθεια, αίσθηση του μέτρου, νηφάλια γενναιότητα, ανοιχτό πνεύμα, χαμηλοί τόνοι και αναγνώριση των λαθών σε χειρισμούς μεταρρυθμίσεων. Η διολίσθηση στο δογματισμό απαξιώνει τον μεταρρυθμιστή και ακυρώνει την προσπάθειά του. Η μεταρρύθμιση προωθείται για το συμφέρον της κοινωνίας και όχι για την ικανοποίηση της αυταρέσκειας και του εγωισμού του μεταρρυθμιστή.

Πέμπτον: Αναγκαία είναι η συνέπεια στις μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες. Δεν υπάρχει επιλεκτική μεταρρύθμιση. Το μεταρρυθμιστικό πνεύμα ή θα διαπνέεται από συνέπεια ή δεν θα είναι μεταρρυθμιστικό. Δεν μπορείς να θεσπίζεις προωθημένους κανόνες και να τους επιβάλλεις μόνο εν μέρει και όχι για όλους. Κανόνες για όλα και για όλους, άρα καθαρές σχέσεις και διαφάνεια. Οι μεταρρυθμίσεις, πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις συναφείς περιπτώσεις: Για παράδειγμα, ορθότατα καταργήθηκε η επετηρίδα για το διορισμό εκπαιδευτικών. Συναφώς, κρίνω ότι πρέπει να καταργηθεί η επετηρίδα και στην έναρξη ειδικότητας των ιατρών.

Έκτον: Η μεταρρύθμιση πρέπει να έρχεται στην ώρα της, εντός και τόπου και χρόνου. Ούτε νωρίς, σε ακατάλληλους χρόνους ή χωρίς ολοκλήρωση του σχεδιασμού, ούτε αργά, όταν η ωρίμανση έχει γίνει σήψη.

Θεωρώ εύλογη την κρατούσα συντριπτικά άποψη ότι κάθε μεταρρύθμιση πρέπει να επιχειρείται την επόμενη των εκλογών, έστω την πρώτη διετία. Ανήκω όμως στην ισχνή μειοψηφία που θεωρεί ότι η λαϊκή εντολή είναι για τέσσερα χρόνια και για συγκεκριμένο πρόγραμμα και συνεπώς συνιστά ολίγον αμοραλισμό και πολιτικαντισμό, όταν στας δυσμάς

της θητείας της μια κυβέρνηση κάνει ό,τι τη συμφέρει για να επανεκλεγεί και μόνο.

Έβδομον: Βασική αρχή είναι η ειλικρίνεια των μεταρρυθμίσεων. Οι πολιτικές παρατάξεις, αλλά και οι κατ' ιδίαν πολιτικοί, στο πλαίσιο του ανταγωνισμού μέσω του εντυπωσιασμού χρησιμοποιούν αυτάρεσκα λέξεις που ασκούν γοητεία στα ακροατήρια, όπως μεταρρύθμιση, αναβάθμιση, ανασυγκρότηση, επανίδρυση, αναμόρφωση, αναδιοργάνωση, ανανέωση, αλλαγή, εκσυγχρονισμός. Κάτω από τα σεντόνια των λέξεων συχνά υπάρχει κενό.

Αρκετοί χρησιμοποιούν και τις λέξεις «άλλο» και «νέο», επιμελώς διατηρώντας το περιεχόμενο ως επτασφράγιστο μυστικό. Και όλα αυτά με δήθεν στόχο την έξοδο από κρίσεις, πραγματικές ή εικονικές, τη θεραπεία παθολογικών καταστάσεων, και περαιτέρω προσδοκία την πρόοδο, την ευημερία και το γενικό καλό.

Και έφθασα στους επτά κανόνες που απαντούν στο ερώτημα πώς σχεδιάζεται και προωθείται η μεταρρύθμιση. Τους αναφέρω συνοπτικά σε τίτλους.

Πρώτον: Αποτύπωση, ακτινογράφιση, χαρτογράφηση, απεικόνιση, ανατομία του θεσμού, του φαινομένου, της κατάστασης, του χώρου, του τομέα, όπου εμφανίζονται πρώτα ή προχωρημένα στάδια παθολογίας, που τείνει να καταστεί ενδημική.

Με άλλα λόγια, ακριβέστατος εντοπισμός και προσδιορισμός του προβλήματος. Η αναμφισβήτητη και ασφαλής διάγνωση της παθολογίας συνιστά εγγύηση για την αναζήτηση της προσφορότερης θεραπείας. Αυτό το γνωρίζετε άριστα εσείς οι γιατροί. Μεταρρύθμιση δεν προωθείται με ξόρκια και μάγια.

Δεύτερον: Δικαιολόγηση της ανάγκης κυβερνητικής παρέμβασης. Αυτό σημαίνει εξήγηση γιατί η παρατηρούμενη παθογένεια απαιτεί μεταρρυθμιστική πρωτοβουλία της πολιτείας και δεν μπορεί άλλως πως, με άλλα μέσα αυτορύθμισης, να θεραπευθεί. Η μεταρρύθμιση πετυχαίνει, όταν την παίρνουν στα χέρια τους οι ωφελούμενοι.

Τρίτον: Πειστικότητα ότι μεταξύ εναλλακτικών λύσεων η επιλογή της μιας είναι η προσφορότερη για την επίλυση του προβλήματος. Συναφώς, ποια είναι τα όργανα, τα εργαλεία και τα μέσα εφαρμογής της λύσης. Αναλυτικός σχεδιασμός και χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της δέσμης μέτρων που απαιτούνται για την υλοποίηση του σχεδίου.

Τέταρτον: Ευελιξία, δηλ. διαρκής προσαρμογή και μικροαλλαγές που δεν ακυρώνουν το στόχο. Οι μεταρρυθμιστές πρέπει να βρίσκονται νοερά και διαρκώς γύρω από ένα τραπέζι συνεργασίας και να έχουν υπόψη ότι συχνά η αλήθεια που νομίζουν ότι

αποκάλυψαν δημιουργεί δογματισμό και ορθοδοξία που σκοτώνει.

Πέμπτον: Επιλογή των συμμαχιών, διαμόρφωση ευνοϊκών συσχετισμών και σχεδιασμός αντιμετώπισης των αντιδράσεων. Βάζοντας πλήρη για κάπου είναι αναγκαίο να ξέρεις ανάμεσα σε ποια μέρη ταξιδεύεις. Επιλογή χρόνου, όπου το μεταρρυθμιστικό ρεύμα κηδεμονεύει πολιτικά και ιδεολογικά.

Έκτο: Διαφανής αξιολόγηση του κόστους και του οφέλους και επικοινωνιακή κατάδειξη της κατανομής των ωφελημάτων για την κοινωνία ή ευρύτερα στρώματα αυτής. Διάλογος με ατζέντα, με αρχή και τέλος, με αντιπαλότητες και συγκρούσεις, χωρίς αδιέξοδες και ατέρμονες συζητήσεις και παραπομπές σε επιτροπές για το θεαθήναι. Λέγεται προσφυώς ότι η καμήλα είναι άλογο που σχεδιάστηκε από επιτροπή.

Έβδομο: Διαρκής παρακολούθηση της υλοποίησης του σχεδίου, διορθωτικές προσαρμογές και παρεμβάσεις, όπου χρειάζονται, συνεχής ενημέρωση του κοινού και ανάδειξη των ωφελημάτων της μεταρρύθμισης.

Σχέδιο, τόλμη, αποφασιστικότητα, ευελιξία, υπομονή και επιμονή, σταθερότητα στόχου, πλειάδα μέσων στη φαρέτρα, συμμαχίες, συνέπεια λόγων και

πράξεων, σαφής ιδεολογία και προσανατολισμός, ευνοϊκή συγκυρία και τύχη, είναι τα κλειδιά επιτυχίας της μεταρρύθμισης.

Και θα κλείσω απαντώντας σε ερωτήματα που εύλογα προκύπτουν από την εισήγηση προλαβαίνοντάς σας.

Πρώτο ερώτημα: Σταδιακή μεταρρύθμιση ή μεταρρυθμιστική ρήξη; Δεν υπάρχει απάντηση άσπρο - μαύρο, αλλά απάντηση κατά περίπτωση. Και αυτή θα λαμβάνει υπόψη το βάθος των ριζών αγκυλώσεων και δεσμών της υπάρχουσας κατάστασης, την ωρίμανση της ανάγκης παρέμβασης, την εμπειρία προσπαθειών που επιχειρήθηκαν στον ίδιο χώρο, ενταύθα και αλλαχού.

Δεύτερο ερώτημα: Δικαιολογείται μία κυβέρνηση μακράς θητείας να μεταρρυθμίζει ακόμα και δικές της μεταρρυθμίσεις; Ναι, διότι οι εξελίξεις απαιτούν διαρκείς προσαρμογές. Η ίδια η εξέλιξη μεταρρυθμίζει τις μεταρρυθμίσεις. Φερ' ειπείν, για όσο στο μέλλον ο μέσος όρος ζωής θα αυξάνει τόσο θα απαιτείται κάποια νέα ασφαλιστική μεταρρύθμιση.

Τρίτο ερώτημα: Πρέπει να μετράμε το πολιτικό κόστος; Ναι, αλλά να το μετράμε σωστά. Σε κάθε περίπτωση να προσαρμόζουμε ανάλογα τη στρατηγική μας κι όχι να εγκαταλείπουμε την προσπάθεια. Πράγματι το πολιτικό κόστος συχνά είναι πιο βαρύ

και ανυπέρβλητο από το οικονομικό. Συχνότερα όμως υπερεκτιμάται το βάρος του ή ακόμα σε μερικές περιπτώσεις αποδεικνύεται ανύπαρκτο. Μία μεταρρύθμιση ενδέχεται να είναι πιο ώριμη απ' όσο νομίζουμε. Σε κάθε περίπτωση το πολιτικό κόστος δεν πρέπει να συντηρεί την απραξία. Το έχω ξαναπεί : καθυστερούμε να καθίσουμε στο τραπέζι. Όταν καθόμαστε, δεν είμαστε βέβαιοι τι θέλουμε. Όταν βεβαιωθούμε γι' αυτό, ψάχνουμε τις λύσεις. Όταν τις βρίσκουμε, γυρίζουμε πίσω σκεπτόμενοι τις αντιδράσεις.

Τέταρτο ερώτημα: Χρειάζονται πάντοτε μεταρρυθμίσεις για όλα; Όχι. Συχνά, απλές διαχειριστικές ή οργανωτικές παρεμβάσεις, αθροιζόμενες, επιτυγχάνουν μεγαλύτερο όφελος, από μία μεγαλόστομη θεσμική μεταρρύθμιση. Π.χ. στο χώρο της υγείας απαιτούνται παρεμβάσεις στα νοσοκομεία και τις λοιπές μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας, που αριθμητικά δεν λείπουν, με στόχο την αναβάθμιση της ξενοδοχειακής υποδομής και στελέχωση σε νοσηλευτικό προσωπικό. Επίσης, απαιτείται πλήρης μηχανοργάνωση, δικτύωση μεταξύ των διαφόρων επιπέδων μονάδων παροχής υπηρεσιών υγείας, managerial διοίκηση, και άλλα μέτρα διαχειριστικά, τα οποία μπορούν να περιορίσουν την ομολογούμενη σπατάλη πόρων και την αξιοποίησή τους για καλύτερες υπηρεσίες στους πολίτες. Και στο τέλος του δρόμου, όλα αυτά προστιθέμενα, θα

οδηγήσουν μαθηματικά στην ενιαιοποίηση παροχής υπηρεσιών από ένα φορέα, άποψη την οποία εδώ και χρόνια υποστηρίζω.

Πέμπτο ερώτημα: Θέλουμε πραγματικά όλες τις μεταρρυθμίσεις που δηλώνουμε ότι θέλουμε; Δέχεται ο καθένας από μας να πληρώσει ένα μικρό ατομικό κόστος για μία μεταρρύθμιση που θα επιφέρει μεγάλο κοινωνικό όφελος ή προτιμούμε να συνεχίζει να πληρώνει η κοινωνία το βαρύ κόστος της μη - μεταρρύθμισης για να διατηρήσουμε εμείς το πενιχρό ατομικό μας όφελος; Αυτό είναι δύσκολο ερώτημα. Για παράδειγμα, η ελληνική κοινωνία επιθυμεί ειλικρινά την καταπολέμηση της διαφθοράς; Το 90% συμφωνεί πως υπάρχει διαφθορά στο δημόσιο βίο, αλλά, προσέξτε, μόνο το 1% τοποθετεί τη διαφθορά και τη διαπλοκή στα σημαντικά προβλήματα της χώρας. Μήπως αιτία της ανοχής είναι η συνενοχή; Ενθυμούμαι το '94 κάπου μιλούσα, υποστηρίζοντας θερμά τη σύσταση του ΑΣΕΠ. Μετά την ομιλία, με πλησίασε κάποιος και μου είπε «θαυμάσια μεταρρύθμιση το ΑΣΕΠ, όμως ας βάλουμε μια μεταβατική περίοδο δύο - τριών ετών, να διορίσουμε τα παιδιά μας και μετά βλέπουμε».

Πολλοί διαπιστώνουν τα φαινόμενα, καταγγέλλουν, μεταξύ τυρού και αχλαδίου, περιπτώσεις που έζησαν στο πετσί τους, ελαχιστότατοι όμως εμφανίζονται ενώπιον των αρμόδιων Αρχών. Κυριαρχεί το γεγονός

ότι κανείς δεν αισθάνεται απολύτως καθарός και υπεράνω πάσης υποψίας. Ιδού η συνενοχή.

Έκτο ερώτημα: Γιατί πολλές φορές οι μεταρρυθμίσεις αποτυγχάνουν ή καθυστερούν ;

Απάντηση : Γιατί το παλιό αρνείται να πεθάνει και το νέο δεν εννοεί να γεννηθεί. Ή γιατί δεν λαμβάνεται υπόψη ότι τίποτε δεν κινείται και δεν εξελίσσεται εν κενώ και ότι οι θεσμοί είναι προϊόντα άλλοτε αιματηρής επαναστατικότητας και άλλοτε σκληρής διαπραγματεύσεως. Οι κανόνες αγνοούνται ή παραβιάζονται, οι αρχές υπόκεινται σε εκπτώσεις, οι μεταρρυθμιστές φυλλορροούν. Η μεταρρύθμιση είναι η ομηρική Πηνελόπη του πολιτικού λεξιλογίου. Στην πόρτα της διαγκωνίζονται πολλοί ακατάλληλοι μνηστήρες.

Έβδομο ερώτημα: Υπάρχει εχθρός των μεταρρυθμίσεων. Μα φυσικά, ο συντηρητισμός.

Συντηρητισμός είναι η άγνοια, η παραπληροφόρηση κι ο συντεχνιασμός. Είναι η αδιαφορία, η κατεστημένη αδράνεια και το βόλεμα. Είναι η υποταγή της κοινωνίας στα συμφέροντα των λίγων. Κάθε φορά και κάποιων άλλων «λίγων». Συντηρητισμός είναι ο δισταγμός, η αναποφασιστικότητα κι η αναβλητικότητα. Η συντηρητική κοινωνία είναι στατική, δεν ανανεώνει θεσμούς και πρόσωπα, δεν προοδεύει. Ο

συντηρητισμός δεν είναι δυσμενές προνόμιο μιας παράταξης, είναι ιδιότητα ανθρώπων αγκυροβολημένων ή αγκυροβολεμένων, ανθρώπων ξέπνων.

Απέναντι στον συντηρητισμό στέκεται ο εκσυγχρονισμός που δεν είναι μία τάση ή ένας ιδεολογικός προσανατολισμός. Είναι διαρκής αδήριτη ανάγκη, μονόδρομος στην κατεύθυνση της προόδου, της ισχυροποίησης της κοινωνίας. Δεν είναι σημαία κάποιων που αυτοαποκαλούνται εκσυγχρονιστές, συντασσόμενοι ιδιοτελώς σ' ένα ρεύμα, επειδή φαίνεται να πλειοψηφεί.

Ο εκσυγχρονισμός πετυχαίνει στην Ελλάδα σε πείσμα κάθε αντίδρασης. Είναι επιτυχία του εκσυγχρονισμού το εκτυφλωτικό φως, που φωτίζει πιο έντονα από ποτέ, όχι μόνο το δρόμο μπροστά, αλλά και τις εστίες όπου υπάρχει ακόμα οπισθοδρόμηση και καθυστέρηση. Αποτέλεσμα σχεδιασμένων μεταρρυθμίσεων είναι η Ισχυρή Ελλάδα της ΟΝΕ, της αναπτυξιακής πορείας και της δημοσιονομικής σταθερότητας, της Στοάς του Αιτάλου και των Ολυμπιακών Αγώνων, της ελπίδας και της προοπτικής, του πολιτισμού και της ιστορίας. Αυτή η Ελλάδα κάνει ακόμα πιο αισθητή την παρουσία της «μικρής, της άλλης Ελλάδας» της μιζέριας και της προχειρότητας, της οπισθοδρόμησης και της εσωστρέφειας, του καιροσκοπισμού και της ιδιοτέλειας.

Για να συγκλίνουμε πραγματικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει με περισσότερο εκσυγχρονισμό, να στερεώσουμε την Ισχυρή Ελλάδα, την Ισχυρή Κοινωνία και να στείλουμε οριστικά στο παρελθόν τη «μικρή Ελλάδα», που δεν ταιριάζει στους Έλληνες.

Η μικρή Ελλάδα κατάλληλα καθοδηγούμενη πρέπει να συγκλίνει στο επίπεδο της μεγάλης. Όλοι για όλους, ο καθένας για όλους και όλοι για τον καθένα.

Γι' αυτό η μεταρρύθμιση είναι σήμερα πιο επίκαιρη από ποτέ. Γι' αυτό ο εκσυγχρονισμός είναι η μοναδική στρατηγική για την πραγματική σύγκλιση.